

Actieve raadsinformatie

Registratienummer 2025-40

Datum: 01-04-2025
Van collegelid: Olaf Prinsen en Stephan Nienhuis
Aan: Raads- en commissieleden
Onderwerp: Terugkoppeling van de gezamenlijke raadsbijeenkomst asielopvang

Inleiding

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 18 maart jongstleden was de gezamenlijke raadsbijeenkomst over de asielopvang in onze gemeenten. Wij geven u graag terugkoppeling over de belangrijkste besproken onderwerpen. Daarnaast verstrekken we in deze brief aanvullende informatie over kleinschalige opvang en de bijbehorende sociale voorzieningen, waarover tijdens de bijeenkomst verschillende vragen zijn gesteld.

De presentaties die tijdens het plenaire gedeelte zijn gegeven, worden toegevoegd aan de documenten van de bijeenkomst in het raadsinformatiesysteem, inclusief aanvullende informatie van het COA. Tevens wordt een algemeen verslag gemaakt van de besproken thema's, welke op dezelfde manier openbaar beschikbaar worden gesteld.

Terugkoppeling van de tafelgesprekken

Na het plenaire gedeelte, is de groep opgesplitst in vier kleinere groepen. In deze groepen zijn vier belangrijke thema's besproken, die van invloed zijn op zowel de integratie van een mogelijke asielopvanglocatie in de gemeente als de impact op de ruimtelijke omgeving. Van deze gesprekken is een verslag opgesteld waarvan de belangrijkste punten hieronder per thema zijn samengevat.

Thema 1 en 2: ligging, voorzieningen, bereikbaarheid en ruimtelijke aspecten

Tijdens de tafelgesprekken werd benadrukt dat de bereikbaarheid van de locatie van essentieel belang is, zowel in relatie tot het centrum van de gemeente als de nabijheid van bestaande voorzieningen zoals scholen, winkels en gemeenschappelijke ruimtes en verenigingen. Goede verbindingen met het openbaar vervoer (bijvoorbeeld OV-knooppunten en speciale buslijnen) en voldoende wandel- en fietsroutes naar basisvoorzieningen zijn belangrijke aspecten.

Een aantal aanwezigen gaf aan dat het azc niet geïsoleerd mag komen te liggen, maar juist geïntegreerd moet worden in de bredere gemeenschap. Het idee om meerdere kleinere gebouwen te realiseren in plaats van één groot complex werd meerdere keren genoemd, aangezien dit de integratie van verschillende doelgroepen kan bevorderen.

Er werd ook aandacht besteed aan het belang van integratie in de bestaande gemeenschap. Er werd besproken dat het gebruik van bestaand vastgoed de mogelijkheid biedt om sneller en goedkoper te

bouwen. Daarnaast werd er voorgesteld een combinatie van doelgroepen te faciliteren om tegelijkertijd ruimte te creëren voor reguliere woningzoekenden. Dit specifieke onderwerp kwam aan meerdere tafels naar voren "kijk niet alleen naar de inzet van een locatie voor reguliere woningzoekenden na de periode van gebruik voor de opvang van asielzoekers, maar direct bij de start, zodat er een gecombineerde woon/opvang vorm wordt gecreëerd. Dat is een mogelijke win-win situatie en kan bijdrage aan het draagvlak in de gemeenten."

Thema 3: Veiligheid en afspraken COA

Veiligheid was een belangrijk onderwerp. Er werd gepleit voor duidelijke afspraken met het COA over toezicht, openingstijden en de fysieke inrichting van de locatie. Tevens werd het idee geopperd om een commissie van omwonenden op te richten die structureel overleg heeft en fungeert als meldpunt voor klachten en incidenten. Het creëren van een gevoel van veiligheid, niet alleen in de feitelijke zin, werd als essentieel beschouwd. Dit vraagt om heldere communicatie en samenwerking tussen het COA en de gemeente. Die samenwerking moet ook worden vastgelegd in een goede bestuursovereenkomst. Ten slotte werd aangegeven dat het goed zou zijn om een AZC elders in Nederland te bezoeken om een goed beeld te vormen van wat het inhoudt en meer duidelijkheid te krijgen over o.m. de thema's sociale en externe veiligheid.

Thema 4: Sociale inbedding

Er werd breed gesproken over de integratie van de azc-bewoners in de lokale gemeenschap, waarbij het belang van taalonderwijs en werkgelegenheid centraal stond. Er werd steun uitgesproken voor initiatieven die samenwerking met lokale sportverenigingen, vrijwilligers en onderwijsinstellingen bevorderen. Dit kan bijdragen aan de ontwikkeling van de bewoners en hun integratie in de gemeenschap.

Verder werd positief gereageerd op het idee om ontmoetingen te faciliteren tussen de bewoners van het azc en de inwoners van de gemeente via gezamenlijke evenementen of maatjesprogramma's. Er werd ook benadrukt dat het creëren van een aanspreekpunt binnen de gemeente voor vragen en meldingen van groot belang is om de communicatie tussen alle betrokkenen te stroomlijnen.

Aanvullende informatie

Tijdens de bijeenkomst zijn diverse vragen gesteld over het onderwijs voor asielzoekerskinderen, de capaciteitsraming voor het azc in Heerde en Epe, en het verschil tussen een volwaardig azc en kleinschalige opvang. Hieronder vindt u de aanvullende informatie hierover.

Onderwijs

Onderwijsverplichting

Alle kinderen in Nederland hebben recht op onderwijs, inclusief asielzoekerskinderen. Net als alle andere kinderen in Nederland hebben zij recht op onderwijs en moeten ze zich kunnen voorbereiden op de maatschappij en de arbeidsmarkt. De leerplicht en kwalificatieplicht gelden ook voor kinderen van asielzoekers. De Wet op het primair onderwijs verplicht gemeenten om ervoor te zorgen dat alle kinderen in de leerplichtige leeftijd onderwijs krijgen. Ook artikel 23 van de Grondwet garandeert het recht op onderwijs voor alle kinderen in Nederland, zonder onderscheid naar verblijfsstatus. Er wordt hierbij geen onderscheid gemaakt tussen de tijdelijke aard of de omvang van de asielopvang binnen de gemeente.

Wet tijdelijke nieuwkomersvoorziening

De druk op het onderwijs voor nieuwkomers neemt toe. In veel gevallen zijn de bestaande voorzieningen in de gemeente niet voldoende om onderwijs te organiseren. Daarom is de Wet tijdelijke nieuwkomersvoorzieningen in werking getreden. Deze wet verplicht gemeenten om in overleg te treden met schoolbesturen om afspraken te maken over het onderwijs voor nieuwkomers. Daarnaast biedt de wet de mogelijkheid om in noodsituaties tijdelijke nieuwkomersvoorzieningen (tnv) in te richten. Deze voorzieningen kunnen afwijken van de bestaande onderwijsregels om het onderwijs sneller beschikbaar te stellen voor nieuwkomers.

Cijfers capaciteitsraming

Er werd in de tafelgesprekken opgemerkt dat de berekeningen die tot nu toe gedaan zijn op basis zijn van de capaciteitsraming zoals opgegeven in de eerste cyclus van de spreidingswet. De cijfers in de nieuwe capaciteitsraming die begin 2026 gepubliceerd worden, kunnen anders zijn dan de huidige prognoses. Op moment dat deze inzichten bekend zijn, zullen deze worden gedeeld.

Kleinschalige opvang

Diverse vragen zijn gesteld over de opzet van een kleinschalige opvang. Dat is begrijpelijk. Ter informatie hebben we twee documenten van het COA bijgevoegd.

Een aantal punten is wel belangrijk om in deze brief nogmaals te benoemen:

1. Reguliere kleinschalige opvang is altijd maatwerk. Het is dus moeilijk om hier van te voren afspraken over te maken of harde vereisten voor op papier te zetten;
2. Op kleinschalige opvang is niet altijd permanente begeleiding aanwezig, dit is maatwerk;
3. Bewoners van een kleinschalige opvanglocatie maken meestal gebruik van voorzieningen buiten de opvanglocatie. Dit kan van een azc in de buurt zijn (in de vorm van de azc-dependance), maar ook de lokale, gemeentelijke voorzieningen (bij een kleine zelfstandige locatie);
4. Het aanbieden van zorg kan door middel van de Gezondheidszorg Asielzoekers (GZA) op de hoofdlocatie bij een azc-dependance of er wordt gezicht naar een lokale oplossing bij een kleine zelfstandige locatie.
5. Een azc-dependance is mogelijk indien er een azc is (of komt) op maximaal 45 minuten reizen met het openbaar vervoer.
6. Voor de gemeenten zitten er geen extra kosten aan kleinschalige opvang. Er wordt wel meer beroep gedaan op gemeenten om samen te kijken naar lokale voorzieningen en faciliteiten.

In de eerste fase zal de gemeente Heerde een uitgebreide vergelijking tussen de verschillende vormen van opvang aan de raad voorleggen. Deze informatie zal gedeeld worden met beide gemeenteraden.

Terugblik en vervolg

De gezamenlijke raadsbijeenkomst heeft duidelijk gemaakt dat er steun is voor een zorgvuldige afweging van de asielopvang en de locatiekeuze, waarbij zowel de belangen van de lokale bevolking als de asielzoekers worden meegenomen. Daarnaast werd benadrukt dat het belangrijk is om de lokale gemeenschap goed en proactief te informeren en te betrekken bij de plannen.

De belangrijkste criteria die naar voren kwamen zijn: goede bereikbaarheid, integratie in de bestaande infrastructuur, de mogelijkheid voor gebruik van bestaand vastgoed, en een

geïntegreerde aanpak van veiligheid en dagbesteding. We nemen de aandachtspunten uit de gesprekstafels mee met de verdere uitwerking door het bureau.

We stellen voor om een nieuwe gezamenlijke bijeenkomst te organiseren om belangrijke zaken te bespreken en verdere stappen af te stemmen. Deze bijeenkomst zal plaatsvinden zodra we de tweede fase van het traject hebben bereikt.

Daarnaast zijn we bezig met het regelen van een bezoek aan een azc, zodat u ter plaatse kunt zien hoe de situatie is en beter begrijpt welke behoeften er zijn. Dit bezoek biedt de mogelijkheid om met de betrokkenen in gesprek te gaan en inzichten te verkrijgen die ons kunnen helpen bij het vervolgtraject.

Specifiek voor de uitvoering van het amendement in Heerde zullen de uitgangspunten, die het bureau gebruikt voor het locatieonderzoek en de keuze voor een volwaardig azc of kleinschalig opvang, worden voorgelegd aan inwoners en gemeenteraad. Dit gebeurt in fase 1 van de verkenning. De aanpak van de participatie in deze fase wordt binnenkort aan de gemeenteraad van Heerde aangeboden.